

Lausunto

14.08.2024

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin tarkoituksena on selvittää, tarvitseeko maahan muuttanut kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman ja kotoutumista edistäviä toimenpiteitä. Lisäksi tarkoituksena on selvittää perheen kotoutumissuunnitelman tarve. Tarkoituksena on kerätä tarkoituksenmukaisen kotoutumissuunnitelman tekemisessä tarvittava tieto maahan muuttaneen yksilöllisestä tilanteesta. Mikäli todetaan, ettei tarvetta asiantuntija-arvioinneille ole, on mahdollista laatia kotoutumissuunnitelma myös osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä.

Asetusluonnoksessa esitetty palvelutarpeen arviointi on nykyistä menettelyä jonkin verran laajempi. Kansanopistoyhdistys pitää tärkeänä, että maahanmuuttaneen palvelutarvetta arvioidaan kokonaisvaltaisesti. Kansanopistoyhdistys katsoo, että maahanmuuttaneen ja myös yhteiskunnan etu on, että palvelutarpeen arvioinnin perusteella laaditaan mahdollisimman pian kotoutumissuunnitelma. Koska kotoutumisaika uuden kotoutumislain myötä lyhenee, tulisi maahanmuuttanut voida ohjata mahdollisimman nopeasti hänelle soveltuvalla jatkopolulla esimerkiksi koulutukseen tai työllisyyspalveluihin.

Asetusluonnoksen mukaisesti osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on toteutettava maahanmuuttajan äidinkielellä tai kielellä, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Tulkkipalveluiden käyttämisestä mainitaan muistiossa. Selkeyden vuoksi tulkkipalvelut olisi syytä mainita asetuksessa.

Asetusluonnossa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin tai monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin voidaan sisällyttää tarkentavia toimenpiteitä, kuten henkilön osaamisen tunnistaminen, luku- ja kirjoitustaidon tarkempi selvittäminen, suomen tai

ruotsin kielen taidon tarkempi selvittäminen ja opiskelutaitojen ja -valmiuksien selvittäminen. Muistiossa on todettu, että näitä toimia voidaan hankkia esimerkiksi koulutuksen järjestäjiltä. Kansanopistoyhdistys korostaa, että oppilaitoksilla on vankat valmiudet osaamisen, kielitaidon ja opiskelutaitojen selvittämiseen. Esimerkiksi kansanopistoissa opiskelee nykyisellään runsaasti maahanmuuttajataustaisia ja heidän osaamisensa, kielitaidon ja oppimisvalmiuksien arviointi on asiantuntevaa. Oppilaitoksina kansanopistot toimivat opetusalan edellyttämän käytännön mukaisesti ja käyttävät maahanmuuttaneiden opettajina ensisijaisesti pedagogisesti kelpoisia korkeakoulututkinnon suorittaneita opettajia, jotka ovat erikoistuneet maahanmuuttajataustaisten opetukseen.

Yhdistys esittää, että asetusluonnoksen perustelumuistiossa nostetaan esille oppilaitosten osaaminen paremmin, jotta alueilla syntyy tehokkaita toimintamalleja osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen hyödyntäen oppilaitoksissa jo olevaa asiantuntemusta.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Kansanopistoyhdistys pitää yhteiskuntaorientaatiota tärkeänä ja kannattaa sen järjestämistä. Suomalaisen yhteiskunnan tuntemus parantaa mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan, kouluttautua, työllistyä ja ratkaista arjen tilanteita.

Yhteiskuntaorientaatio on varsin laaja kokonaisuus ja se edellyttää kunnilta runsaasti järjestelyjä, jotta asetuksen mukainen yksilöllinen palvelu voidaan tarjota. Kansanopistoyhdistys korostaa, että oppilaitoksilla ja järjestöillä on runsaasti osaamista yhteiskuntaorientaation toteuttamiseksi. Asetusluonnoksessa ei oteta lainkaan kantaa siihen, millaista osaamista yhteiskuntaorientaation opetusta toteuttavalla organisaatiolla tai opettajalla tulee olla. Kansanopistoyhdistys pitää tärkeänä, että yhteiskuntaorientaation opetus toteutetaan sisällöllisesti ja pedagogisesti laadukkaasti. Tähän kansanopistoilla on hyvät edellytykset, koska vapaan sivistystyön lainsäädännössä oppilaitosten tehtävänä on järjestää koulutusta, joka "edistää yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta" (laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998).

Yhteiskuntaorientaatioasetuksella säädetään monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöistä. Kansanopistoyhdistys katsoo, että suomalaisen koulutusjärjestelmän tuntemus on tärkeä osa yhteiskuntaa koskevaa tietoutta. Kansanopistoyhdistys esittää, että asetuksen 1§:n kohta 8 muutetaan muodosta "opiskelu ja opiskelumahdollisuudet" muotoon koulutus ja opiskelumahdollisuudet. Kansanopistoissa koulutetaan kasvatus- ja ohjausalan osaajia. Alan asiantuntemuksen ja työelämäyhteistyön kautta kansanopistoissa tiedetään, että erittäin merkityksellistä on tarjota maahanmuuttaneille riittävästi tietoa kasvatuksen perustana olevista arvoista, varhaiskasvatuspalveluista, nuorisolle suunnatuista palveluista sekä lastensuojelusta. Tieto palveluista helpottaa myös kotivanhempien työllistymistä ja kaikkien vanhempien mahdollisuuksia tukea lapsiaan toimimaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Kansanopistoyhdistys esittää, että sisältöihin lisätään kasvatusta, varhaiskasvatus- ja perhepalveluja koskeva asiakokonaisuus. Yhdistys

katsoo myös, että terveyspalvelut on jätetty hyvin vähäiseen asemaan yhteiskuntaorientaation sisällöissä.

Järjestämisen osalta luonnoksessa yhteiskuntaorientaatioasetukseksi todetaan, että yhteiskuntaorientaatio järjestetään pääsääntöisesti lähiopetuksena, mutta mikäli sen järjestäminen lähiopetuksena edellyttäisi kohtuutonta vaivaa, voidaan hyödyntää itseopiskelumateriaaleja. Asetusteksti jättää paljon tulkinnanvaraa sille, milloin itseopiskelua on perusteltua hyödyntää. Tämä asettaa maahanmuuttajat eri alueilla eriarvoiseen asemaan. Lisäksi jää epäselväksi kuinka itseopiskelumateriaalin omaksuminen varmistetaan.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

-

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

-

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

-

Muut huomiot

-

Pantsar Tytti
Suomen Kansanopistoyhdistys-Finlands Folkhögskolförening ry